10498 ـ خوردن شتر مرغ اگر ذبح شده باشد جایز است

سوال

آیا جایز است که از گوشت شتر مرغ بخوریم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

بله، خوردن گوشت شترمرغ برای شما جایز است، زیرا الله تعالی بر بندگان منت نهاده که هرآنچه در آسمان‌ها و زمین است را در تسخیر آنان قرار داده است.

و در شمار آوردن حیواناتی که خوردنشان حلال است دشوار است، و اصل در همهٔ حیوانات آن است که همه حلال هستند به جز آنچه استثنا شده است و می‌توان حرام گوشت‌ها را در این موارد محدود کرد:

نخست: خوک، زیرا به نص قرآن و سنت و اجماع حرام است.

دوم: هر حیوان درندهٔ نیش‌دار مانند شیر و ببر و پلنگ و گرگ و سگ و غیره.

سوم: هر پرندهٔ [شکارچی] پنجه‌دار، مانند شاهین و باز و کرکس و عقاب و غیره.

از ابن عباس روایت است که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ «از خوردن هر درندهٔ نیش‌دار و پرندهٔ چنگال‌دار نهی کردند». به روایت مسلم (۱۹۳۴).

چهارم: الاغ اهلی.

از علی ـ رضی الله عنه ـ روایت است که فرمود: «رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ در سال خیبر از متعه [زنان] و [خوردن گوشت] خران اهلی نهی کردند». به روایت بخاری (۵۲۰۳) و مسلم (۱۴۰۷).

پنجم: هر آنچه امر به کشتن آن آمده مانند مار و عقرب و موش.

ششم: ناپاک‌ها و آنچه خبیث پنداشته می‌شود، زیرا از جملهٔ اصول معتبر در تحریم و تحلیل، پاک دانستن و ناپاک دانستن

یک چیز است و شافعی ـ رحمه الله ـ این را بزرگترین و شامل‌ترین اصل دانسته است و اصل آن در این سخن حق تعالی آمده که:

وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ [اعراف: ۱۵۷]

(و پلیدی‌ها را بر آنان حرام می‌گرداند).

و این سخن حق تعالی که می‌فرماید:

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ ۖ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ [مائده: ۴]

(از تو می‌پرسند چه چیز برایشان حلال شده است؟ بگو: برای شما پاکی‌ها حلال شده است).

بنابراین، خوردن گوش شترمرغ بدون کمترین شکی حلال است و فقها نیز در مواضعی بر حلال بودن شترمرغ تصریح کرده‌اند، از جمله:

الف. ذبح: هنگام ذکر آنچه در ذبح باعث راحت شدن (زجر ندیدن) حیوان می‌شود گفته‌اند: برای حیوانی که گردنش کوتاه است ذبح در محل گلو انجام شود و برای حیوانی که گردنش بلند است مانند شتر و شترمرغ و قو، ذبح در پایین گلو (محل اتصال گردن به بدن) انجام شود زیرا برای خارج شدن روح آسان‌تر است.

ب. جزای شکار حرام. شافعی می‌گوید: اگر شخصی که در حال احرام است شترمرغی را شکار کند، در آن ذبح یک شتر [به عنوان جزا] هست. «الأم» (۲/ ۲۱۰).

ج. حلال بودن اجزای آن. ابن حزم می‌گوید: و اگر قسم یاد کند که هیچ تخم مرغی را نمی‌خورد، قسمش زیر پا نهاده نمی‌شود مگر با خوردن تخم مرغ، و با خوردن تخم شترمرغ و دیگر حیوانات و یا خوردن تخم ماهی سوگندش زیر پا نهاده نمی‌شود، بنابر آنچه ذکر کردیم؛ و این قول ابوحنیفه و شافعی و ابوسلیمان است. «المحلی» (۶/ ۳۲۷).

نکته:

فیومی می‌گوید:

لفظ «نعامه» (شترمرغ) برای نر و مادهٔ این حیوان به کار می‌رود و جمع آن نعام است.

«المصباح المنیر» (۶۱۵).

والله اعلم.